

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 74/2014-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Bytex Slovensko s. r. o., Čárskeho 7, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Košice I sp. zn. 18 C 430/2009 zo 4. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Bytex Slovensko s. r. o. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. decembra 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Bytex Slovensko s. r. o., Čárskeho 7, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Ivanom Husárom, Vojenská 14, Košice, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 Listiny základných práv

a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 18 C 430/2009 zo 4. októbra 2013 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva:

„Sťažovateľ je ako žalobca účastníkom súdneho konania o zaplatenie 5 123.48 €... vedenom voči Územnému bytovému družstvu Košice – Ťahanovce... ktoré je evidované na Okresnom súde Košice I pod číslom konania 18C/430/2009.

Podstatou... sporu je žaloba nového správcu bytového domu, ktorý požaduje uhradiť žalovanú sumu od pôvodného správcu bytového domu nakoľko príjem z prenájmu strechy uvedeného bytového domu nebol v plnej výške odovzdaný novému správcovi. Žalobca mal v okamihu podania žaloby informácie o tom, že zamestnanci pôvodného správcu používali mobilné telefóny od Orange Slovensko a. s. vo forme paušálov a spoločnosť Orange Slovensko a.s. ktorá si prenajímala strechu bytového domu z uvedeného dôvodu platila pôvodnému správcovi nájom krátený o výšku paušálnych platieb za telefóny. Z uvedeného dôvodu bol preto pôvodne v podanej žalobe uvedený tento skutkový dôvod odôvodňujúci nedostatok financií vo fonde opráv bytového domu. Po podaní odporu... žalobca už v písomnom podaní zo dňa 23. 12. 2009 uviedol, že nedoplatok vo fonde... môže byť spôsobený nielen nezohľadňovaním paušálov za telefóny... ale aj z dôvodu neprevádzania nájomného od spoločnosti Orange za nájomné – družstevné byty...

dôvod nedostatku financií vo fonde opráv sťažovateľ nemohol pri podávaní žaloby jednoznačne vedieť – presný dôvod sa dal zistiť iba v rámci vykonaného dokazovania...

Sťažovateľ... od počiatku tvrdil, že financie vo fonde opráv... chýbajú buď z dôvodu nezohľadňovania – nepripisovania platieb za paušálne telefóny alebo z dôvodu nepripisovania platieb za byty neprevedené do vlastníctva nájomcom – teda za byty družstevné.

Súd následne vykonával dokazovanie ktoré zameral na najmä na zistenie toho, či vo fonde opráv chýbajú financie z dôvodu nepoukazovania súm za paušálne telefóny. Druhým žalobcom uvedeným dôvodom nedostatku financií vo fonde opráv v bytovom dome – nepoukazovanie súm za nájomné byty – sa súd nezaoberal.

Okresný súd... na pojednávaní... 4. 10. 2013 vyhlásil uznesenie... ktorým nepripustil zmenu žaloby. Za zmenu žaloby konajúci súd považoval to, že žalobca údajne zmenil skutkové tvrdenia a uvedená zmena predstavuje kvalitatívnu zmenu žaloby...

O zmene žaloby z dôvodu údajnej zmeny podstatných skutkových okolností prípadu tak súd rozhodoval až na pojednávaní dňa 4. 10. 2013 teda cca 4 roky od okamihu kedy sa tento skutkový dôvod zo strany žalobcu prvýkrát súdu oznámil podaním zo dňa 23. 12. 2009...

Okresný súd... žalobu rozsudkom spis. značka 18C/430/2009 zo... 4. 10. 2013 zamietol. Voči uvedenému rozsudku OS Košice I bolo zo strany žalobcu podané odvolanie.“

Namietané porušenie označených základných a iných práv sťažovateľka odôvodnila takto: „... v danom prípade nešlo o žiadnu zmenu žaloby nakoľko skutkové tvrdenia ktoré súd posudzoval ako zmenu žaloby boli zo strany žalobcu uvádzané už od počiatku konania konkrétne od 23. 12. 2009. Právny názor prvostupňového súdu, ktorý napriek vyššie uvedeným okolnostiam posúdil vec po 4 rokoch od uvedenia uvedených okolností tak, že ide o zmenu žaloby – o jej kvalitatívnu zmenu je nesprávny a prvostupňový súd takýmto posúdením veci aplikoval na prejednávajúcu vec nesprávnu právnu normu prípadne prekročil podstatu a význam ustanovenia § 95 O. s. p...

Okresný súd... výkladom o tom, že sa v danej veci jedná o zmenu žaloby a že zmenu žaloby nepripúšťa postupoval v rozpore so zmyslom a účelom uvedeného inštitútu a plne nedôvodné uvedení situáciu posudzoval ako zmenu žaloby v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie Ústavné neudržateľné.

V prípade ponechania platnosti napádaného uznesenia o nepripustení zmeny žaloby sa tak v tomto konaní súd tým, či vo fonde opráv chýbajú peniaze ktoré sú predmetom konania z dôvodu nepripisovania súm za neprevedené družstevné byty už nebude môcť zaoberať nakoľko uvedené rozhodnutie je právoplatné. Teda aj keby z uvedeného dôvodu financie vo fonde opráv chýbali žalobe nebude môcť byť vyhovené nakoľko podľa definitívneho názoru súdu uvedeného v uznesení o zmene žaloby toto nie je predmetom konania.

V dôsledku uvedeného postupu sa... odňala sťažovateľovi možnosť konať pred súdom nakoľko súd sa jeho vecou v dôsledku vyššie uvedeného postupu odmietol zaoberať. Súčasne poukazujeme na to, že vzhľadom na časové súvislosti už sťažovateľ nebude môcť s úspechom podať ani novú žalobu na základe týchto tvrdení nakoľko v prípade námietky premlčania by jeho nová žaloba bola súdom z dôvodu námietky premlčania zamietnutá prípadne je minimálne viac ako sporné, či by súd uvedený nový návrh napriek vyššie uvedeným okolnostiam neposúdil ako premlčaný.

Súčasne podotýkame, že ak súd mienil posudzovať nové skutkové okolnosti uvádzané žalobcom ako zmenu žaloby mal tak urobiť obratom už po doručení podania sťažovateľa zo dňa 23. 12. 2009 a nie až po 4 rokoch súdneho konania.

S poukazom na vyššie uvedené, je preto sťažovateľ toho názoru, že ak prvostupňový súd dospel k názoru, že sa jedná o zmenu žaloby a uvedenú zmenu uznesením nepripustil došlo z jeho strany vydaním uznesenia o nepripustení zmeny žaloby k takej aplikácii príslušných právnych noriem ktoré na prejednávany prípad vôbec nemali byť použité a uvedeným spôsobom sa tak následne v súvislostiach odňala sťažovateľovi možnosť konať pred súdom a právo na spravodlivé súdne konanie...“

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo na súdnu ochranu a spravodlivý proces sťažovateľa garantované čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, uznesením Okresného súdu Košice I spis. značka 18C/430/2009 o nepripustení zmeny žaloby porušené bolo.

Uznesenie Okresného súdu Košice I spis. značka 18C/430/2009 o nepripustení zmeny, sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Košice I na ďalšie konanie.

Okresnému súdu Košice I ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia právnejmu zástupcovi JUDr. Ivanovi Husárovi za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, vo výške 496,69 €... do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, je založená na princípe subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99).

Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľa je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (I. ÚS 36/96).

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 18 C 430/2009 zistil, že sťažovateľka podala proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 18 C 430/2009 zo 4. októbra 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) odvolanie, v ktorom okrem iného uviedla: „Prvostupňový súd posúdil podanie žalobcu zo dňa 8. 11. 2012 v spojení s prednesom žalobcu na pojednávaní dňa 4. 10. 2013 ako zmenu skutkových tvrdení a uvedené okolnosti vyhodnotil ako zmenu žaloby. Následne rozhodol na pojednávaní konanom dňa 4. 10. 2013 tak, že uvedenú zmenu návrhu nepripustil. Uvedený názor súdu 1. Stupňa o tom, že ide zmenu žaloby ak žalobca poukazoval tak v písomnom podaní zo dňa 8. 11. 2012 ako aj na pojednávaní konanom dňa 4. 10. 2013 na to, že financie vo fonde opráv chýbajú z dôvodu neprevádzania peňazí do fondu opráv za družstevné byty ale iba za byty nájomné nebolo možné v súlade s platným právom vyhodnotiť ako zmenu žaloby vzhľadom na nasledovné:

Žalobca už vo vyjadrení k podanému odporu zo dňa 23. 12. 2009 poukazoval na to, že podľa priložených podkladov žalovaného (listina ktorá sa nachádza v súdnom spise na čl. 55) je zrejmé, že nedoplatok vo fonde prevádzky, údržby a opráv domu na ulici Maďarská č. 3 Košice môže byť spôsobený nielen nezohľadňovaním paušálov za telefóny užívané zamestnancami pôvodného správcu tohto bytového domu ale aj z dôvodu neprevádzania nájomného od spoločnosti Orange za nájomné – družstevné byty. Uvedené skutkové tvrdenie teda bolo od počiatku uvádzané ako jeden z dôvodov prečo chýbajú financie vo fonde opráv bytového domu. Ako pravdepodobnejší sa žalobcovi javil ako dôvod nedostatku financií vo fonde opráv problém s paušálmi za telefóny avšak hneď od počiatku konania žalobca tvrdil aj to, že dôvodom môže byť aj neprevádzanie nájomného za byty vo vlastníctve pôvodného správcu – teda za družstevné byty vo vlastníctve žalovaného.

Ak teda súd vyhodnotil dňa 4. 10. 2013, že uvedené tvrdenia sú zmenou žaloby nesprávne právne vec posúdil a zaťažil konanie aj inou vadou nakoľko sa v konečnom

dôsledku odňala týmto spôsobom žalobcovi možnosť konať pred súdom a došlo v súvislostiach k odopretiu prístupu k spravodlivému súdnemu konaniu.“

Porovnaním sťažnosti a už citovanej časti odvolania sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu ústavný súd dospel k názoru, že dôvody sťažnosti a odvolania sú v podstate totožné.

Uvedeným dôvodmi odvolania sa bude odvolací súd zaoberať. Ak by odvolací súd dospel k záveru, že okresný súd nesprávne posúdil podania sťažovateľky ako zmenu návrhu, bude sa musieť pri rozhodovaní o veci zaoberať aj tvrdením sťažovateľky, že vo fonde opráv chýbajú peniaze z dôvodu nepripisovania súm za neprevedené družstevné byty, a to bez ohľadu na skutočnosť, že uznesenie okresného súdu je právoplatné.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka má na ochranu svojich práv účinný prostriedok nápravy, ktorý využila a o ktorom bude rozhodovať Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. marca 2014